

PANUN pakinoita

URHEILU JA VOIMISTELU

ennenvanhaan oli nykyaikaan verrattuna niin erikoislaatuista, että sitä voisi pitää melkein henkisenä harrastuksena. Tällainen ajatus välähti mieleeni päivänä muutamana, kun lähestyvien Oulun piirin suurten Wilskman-juhlien tiimoilta otin hyllyiltä muutamia vanhoja urheilulehtiä ja -kirjoja. Eipä sillä, etteikö nimimerkin vanhana urheilijana kärsisi kirjoittaja asiasta ilman tuota alkulausahdusta-kin!

Kuluva vuosi on omistettu Suomen urheilun isän kunnianimen ansainneen professori Ivar Wilskmanin muistolle. Juhlavuoden ohjelmassa ovat nyt helluntaina Oulunkin suuret voimistelu- ja urheilukisat, suurimmat sitten vuoden 1948 suurten piirijuhlien. Urheilupalstoilla kirjoitetaan niistä, minä kirjoitan hieman vanhemmista asioista.

Hyllyssäni ovat mm Suomen Urheilulehden kuusi ensimmäistä vuosikertaa, kaikki siisteiksi kirjoiksi sidottuina, vihreissä kovissa kansissa, kultapainatuksin. »Suomen Urheilulehti I 1898» jne. Käänän sivua ja lehden otsikon alla on ensimmäisenä Ivar Wilskmanin nimi. Se on samalla versaililla ladottu kuin seuraavat kuusi muutakin ni-

mea. Nekin vaikuttavat tutuilta, mutta — mutta muisti ei oikein ota, ei alkuunkaan niinkuin Wilskmanin kohdalla. On sitten irrallisia numeroita vuosilta 1904 ja -05, liekö nuorempiakin »vanhoja». »Toimittaneet: Ivar Wilskman...» Kas vain, siinä -04 toimituskunnassa on pränättänyt myös Ernst Lampénin nimi. Edelleen 1905: »Ivar Wilskman. Vastaava toimittaja ja taloudenhoitaja». Näiden lehtien vieressä on muita samantapaisia. Katson niitäkin pitkästä aikaa ja aivan oikein, niissäkin on Wilskmanin nimi. »Suomen urheilut», 2. vihko 3. vihko, 4. vihko... Ja vielä yksi harvinaisuus, saman vstävämme Ivar Wilskmanin kirjoittama »Idrotten i Finland», josta minulla on säilynyt kaksi osaa, II ja III. Suomen urheilut on kustantanut Yrjö Weilin ja ne on painettu 1908. Ruotsinkieliset tarinat on painettu 1906, kustantaja Helios.

Ivar Wilskman, joka kaikkina mainittuina vuosina oli miehuutensa parhaissa voimissa, on totisesti ollut toimelias ja aktiivinen. Hänen erikoisajansa korostaminen onkin paikani tarkoituksena.

Puolen vuosisadan ja sitä hieman vanhemman suomalaisen urheilu- ja voimisteluharrastuksen yllä on jo hieman romanti-

nen vivahtus. Se eroittautuu tämänhetken omasta alastaan suunnilleen samalla tavalla kuin joku topeliaaninen kirjallisuus (ja kirjallisuuskausi) itsenäisen Suomen — saati sen viisiikymmenluvun — realismista. Otta-kaamme esimerkiksi Suomen Urheilulehden 7:nnen vuosikerran 1904 sisällysluettelo. Siinä on sivun luettelo voimistelun alaa edustavista kirjoituksista, sivun verran artikkelinimiä metsästyksestä ja kynologiasta (heureka: sivistysanasta sanoo, että se on oppi koirista!), puoli sivua purjehduksesta, toistakymmentä artikkelia soudusta, polkupyöräilystä ja hevosurheilusta, kustakin, kalastuksesta puolen sivun luettelo, hiihdosta ja luistelusta yhteensä toistakymmentä kirjoitusta ja matkailusta ja uinnista kummastakin puolen tusinaa. Yleisurheilu — missä on yleisurheilu? Seläilemällä yksityisiä numeroita tulen siihen tulokseen, että se mitä on, sisältyy voimistelu-osastoon. Historiallisen ajan kuva! Kuvitus on näissä numeroissa, niin myös Wilskmanin erikoisteoksissa monipuolinen ja erinomaisen paljon antava. Isien ja nuorimman polvemme isoisien aika kohoaa värikkäänä kuva-sarjana esiin. Kirjoitusten yleis-sävy on aivan toinen kuin nykhetken urheilulehdissä. Kirjoitetaan periaatteellisista kysymyksistä, urheilun hengestä, ja kasvatus ja yleisistä terveydenhoi-

don kysymyksistä. Sanoisin myös, että luonto on tuon ajan urheilijoita paljon lähempänä kuin meitä myöhempiä: sukki ja luistin, soutuvene ja purjevene ovat luontaisia kulkuvälineitä. Sellaiseksi on jo silloin muodostunut myös polkupyörä, josta kuitenkin vielä puhutaan uutena ja ihmeitä tehneenä, valloittavana koneena. Kai se on lopultakin mullistanut sen verran kuin reaktiokoneet tällä aikakaudella, ainakin kansan syvien rivien elämää.

Muistuu mieleen isäni, joka oli niin paljon vanhempaa ikäluokkaa, että emme aivan heti tavanneet näissä nykyajan meikäläisissä urheilussa. Urheilija hänkin oli, oli ollut koko ikänsä. Mutta hänellä oli syytä sanoa minulle, että mitä sinä näet, kun siä vaahtavana laukot pitkin metsiä. Oletko huomannut mikä puu jo vihannoi, mikä kukka kukkii, mikä lintu missäkin laulaa. En ollut, mutta nyt sain ajatuksen pysähtyä. Harjoittelu kävikin sitten hauskemaksi.

Oletteko, hyvät lukijat, kuulleet, että 50 vuotta sitten pelattiin Helsingin voimisteluhalleissa polkupyöräpooloa, siis pyörien selästä mailoilla pientä palloa lyöden. Ja jääpurjehdustakin harjoitettiin kilpaurheiluna. Muistuu mieleen kuva (kaj valokuva vain, ei muistikuva) lapsuuden ajalta, jolloin Oulussa järjestettiin potkukelkkakilpailut! Kieltämättä tuonaikaiset

urheilut olivat kalliimpaa lystiä kuin nämä nykyiset kansanurheilut, vaikka toisaalta, maksaa se jääpallokin huono-onniselle. historiassa on useita sivuja Oulun seudun hiihtourheilusta, Startti Oulussa hiihtokilpailuissa. Aitamurtojen kuvat, Kajaanin, Muhoksen, Ylitornton, Haapaveden ja Iin sukismallit, Sakari Westerlundin kuva...

Urheilulehden 1. vuosikerran ensimmäisessä numerossa on kohta alussa kaksikin Wilskmanin artikkelia ja niistä toisessa hän sanoo mm. näin: »Mutta voimistelumme ei tahdo valmiiksi viitattua polkua orjalisesti seurata. Se näet ei tunnusta mitään erehtymättömyyttä, ei mitään elävää eikä kuollutta auktoriteettia, jonka uskonkappaleita se ei rohkeneisi epäillä, ei mitään pyhiä rajoja, joiden yli se ei uskaltaisi astua. Se tahtoo kehityksessään noudattaa ainoastaan niitä lakeja, jotka selvä järki, kehittynyt tieto ja monipuolinen kokemus ovat oikeiksi tunnustaneet.» Näin Wilskman 1898. Hän oli suunnannäyttäjä. Varmasti on hänen sanansa yhä paikallaan.

Panu